

Hittan Bécsben

Távol álljon tőlem, hogy olcsó aktuálpolitizálással beleszóljak az alsófokú közoktatásba most szeptembertől bevezetett hit- és erkölcstan tárggyal kapcsolatos, alacsonyan szállt-szálló vitába, különben is a kérdés egyelőre el van döntve: fölmenő rendszerben lesz iskolai hit- vagy erkölcstanoktatás, a szülők pedig meghozták döntésüket. Remélhetőleg többnyire nem a gyermekek akarata ellenére. A sokkoló népszámlálási adatoknak nagyjából megfelelő, vagy aminek örülni látszanak, talán valamelyest nagyobb arányban választották az iskolai hittant. Ne huhogjunk, hozzuk ki a nehéz helyzetből a legjobbat!

Ezévi kongresszusunkon is szándékosan jött elő a téma. Előadás fő témaként és püspöki megnyilvánulásban is szó volt a liturgikus ének és a népének hitoktatásbeli szerepéről, arról, hogy a hitoktatásnak a liturgiába való tudatos bevezetésben is részt kell vennie, ugyanakkor a hit egyik forrása a liturgia. Folyóiratunk jelen számában két —más-más, egy felekezeti és egy felekezetközi pedagógiai, illetve ilyen jellegű konferencián elhangzott— előadás írásos változata olvasható. Aranymondás lehet a gödöllői premontrei perjel, hosszú ideig maga is hitoktató, tömör mondata: „... nem a liturgia keretein belül kell hitoktatást végezni, hanem maga a liturgia a hitoktatás.”

Eszembe jut a bécsi szír orthodox közösség fiatal diakonusa, énekvezére. Megkérdeztük tőle: az éneklőpulpitus körül vele együtt szolgáló sok gyermek hol, mikor tanulja meg a liturgikus énekeket: a dallamokat kotta nélkül, a szövegeket meg régi szír nyelven és betűkkel, miközben osztrák iskolába járnak, németül tanulnak, és a szüleikével együtt sok nehézségbe ütközik az ő beilleszkedésük is az idegen és nem is teljesen barátságos közegbe.

Elmondta, az osztrák iskolai hitoktatásban főállásúként vesz részt, a templomi közösség gyermekei tehát egyben a tanítványai. S az iskolában mindenkélett az egyházi szír nyelvet, írást, a liturgikus szövegeket, dallamokat tanulják. S nem „értelmetlenül” gajdolnak: a gyerekek az értelmezést is megkapják, még ex tempore fordítaniuk is kell majd a régi szír szöveget a maguk újszír anyanyelvére. Nem kérdeztük részletesen, nyilván tanít a diakonus Bibliát, bibliai történeteket —egyébként is azt éneklük—, tantételeket —jól tudják a gyerekek is, hogy ők monofiziták!—, tanít erkölcstant, ki tudja, talán még egy kissé moralizál is, de elsősorban liturgikus éneket tanít. Fiúknak, lányoknak, akik együtt is énekelnek s külön is, hiszen a szíreknél ősidők óta van liturgikus női kórus.

Hasonlót látni ősi területükön: a vasárnapi iskolában liturgiát tanulnak. De láttam mást is: közel-keleti nagyváros neoprotestáns jellegű vasárnapi iskolájában agytömést és fejmosást, meg saját imákkal nyilvános őszinteségre rávett gyermekeket — de a templomban nemigen tartanak igényt az énekükre...

Itt az ideje komolyan elgondolkodni, hogyan is lesz az, hogy a kisgyermek, meg a nagyobb gyermek gyarapodik bölcsességben és testének állapotjában, és az Isten és emberek előtt való kedvességben?

Jeruzsálemi Szent Cirill

A megkeresztelkedőkhöz

Ezernyi okból jöhetnél: van, ki asszonyának akart eleget tenni, s így érkezett, vagy viszont: asszonyokra hasonlóképp illik ez; a szolga gyakran urának, barát barátjának akar tetszeni. Fogom hálós csalétkem és megfoglak téged, ki rossz indítékkal érkezél, ám jó reménységem mégis: hogy üdvözülj. Fogalmad sincs talán, hol jársz, sem hogy miféle hálóba gabalyodtál. Az Egyház hálójának bel-sejébe jutottál: fogass meg, ne menekülj! Hálójába kerített téged Jézus, nem hogy halálra vessen, hanem hogy téged, halálra vetettet, megelevenítsen. Mert meg kell halnod és megeleveníttetned: hallottad miként mondja az apostol: *meghaltunk a bűnnek és az igazságnak élünk* [cf R 6,2] — halj meg a bűnöknek és élj az igazságnak: mától élj tehát!

Lásd meg, mily nagy méltósággal ajándékoz meg Jézus! Hittanulónak neveznek, s körbezsong a tanulnivaló: hallasz reményről, de nem érted, hallasz misztériumokról, de fel nem foghatod, hallod az Írásokat, de nem ismered azok mélységét. Ám nemcsak körbezsong, benned is visszhangra lel: mert a benned lakozó Lélek a továbbiakban isteni szállást készít értelmekben. Mikor a misztériumokról írottakat hallgatod, akkor felfogod azt, amit nem érthetsz. És ne gondold, hogy valami kis dologról van szó: nyomorult emberként isteni nevet nyersz!

Halld, mit mond Pál: *Hű az Isten* [1K 1,9], és halld, mit mond máshol az Írás: *Isten hű és igaz*. [1J 1,9] Ezt látta előre, s szólt Isten színe előtt a zsoltáros, mivel az emberek isteni név várományosai lettek: *Én mondtam, istenek vagytok ti, és a Felségesnek fiai ti mindnyájan*. [Ps 81,6] De vigyázz! Ne bízz a szóban, vond kérdőre a szándékot! Belekezdte a harcba, fúsd meg a kört, nem lesz több ilyen alkalmad! Ha lakodalmas napok állnának előtted, egyet sem vetnél el azokból, és azon lennél, hogy felkészülj a lakomázásra? Mikor arra készülsz, hogy lelked a mennyei vőlegénynek szenteld, nem tartózkodsz a testektől, hogy lelkieket végy?

Nem lehet kétszer vagy háromszor venni e mosdást, amint mondhatná valaki: miután egyszer elbuktam, másodszor megigazulok. [...] Mert *egy az Úr, egy a hit és egy a keresztség*. [E 4,5] Csak valami eretnekek keresztelkednek meg újra, azzal, hogy a korábbi nem volt keresztség.

Semmi mást nem vár tőlünk az Isten, mint tiszta szándékot. Ne mondd: hogyan töröltetnek el a bűneim? Én mondom: ha akarod, ha hiszed; mi lehet ennél egyszerűbb? Ha nyelved az akarásról beszél, de a szíved nem, megítéli a szívek ismerője. Szakadj el mától kezdve minden hitványságtól, ne szólj nyelveddel istentelen szavakat, szemed ne vétkezzen, ne forduljon a haszontalanságok felé! Lábad a hitoktatásra igyekezzenek!

Ford. Hanula Gergely